

SAPIÉNCIA OCCITANA

Los occitans en Catalonha

Autor: Christian Andreu

Data de publicació: 21-03-2018

Article d'en Christian Andreu a la revista en occità "Sapiéncia Occitana" sobre la immigració de parlants d'aquest idioma, els segles XVI i XVII, al Principat de Catalunya. El nombre més gran dels nouvinguts s'instal·laren al litoral empordanès i maresmenc, a Girona, a Barcelona i rodalia, i a la Catalunya Central. La immensa majoria eren homes, que es van casar amb dones natives. On havien marxat els homes catalans'?

Lo port de Barcelona

Catalonha es estada totjorn un país qu'a rebut fôrça immigracion. Aquò se debanèt pendent tota l'edat medieva en tot reconquistar territòri catalan, valencian e balear als arabis e tanben après la crosada dels albigenses. Mas tanplan pendent d'epòcas posterioras. La feblesa demografica catalana en tot començar lo sègle XVIen mercegèt plan l'arribada de milièrs d'occitans que pendent tot aquel sègle e lo XVIIen arribèron a Catalonha per crear la nacion catalana d'uèi.

Foguèt aital pr'amor que los catalans avián patit guèrra après guèrra pendent lo sègle XVen e una crudèla guèrra civila contra la monarquia catalana que laissèt lo país dins una situacion de feblesa demografica grèva. Qualques regions del país demoravan l'an 1500 amb una densitat de poblacion mai que bassa. D'autres èran encara d'illas semideserticas.

Los occitans qu'arribèron en Catalonha
pendent los sègles XVIIen e XVIIIen
?mas sustot al sègleXVIIen?
fasián e coneissián plan lur mestier.

A mai, l'arribada de diversos episodis de pesta accelerèt la pèrda de poblacion catalana. E en tot arribar lo sègle XVlen i aviá mai mòrts que naissenças. Mas – ironia de l'istòria – arribèron los fraires occitans per salvar Catalonha e crear un país nòu que en 1700 ja dintrava pauc cha pauc a l'edat modèrna.

L'arribada dels occitans

La creissença de la poblacion catalana entre 1553 e 1717 aguèt una distribucion desparièra: i aguèt mai augment al nòrd –èst del país – çò es dins las comarcas de l'Empordan, lo Maresme, Girona e la Catalonha centrala e fòrça mens a las tèrras mai occidentalas e meridionalas – çò es Lhèida, Val d'Aran e Tèrras de l'Èbre.

Las chifras son estonantas; vilatges coma Barcelona, Sant Just, Sant Cugat del Vallès, Martorell o Tàrraga aguèron prèp d'un 25% de maridatges amb un òme occitan. D'autres coma Mataró, Sentmenat, Sant Julià d'Atura, Rubí, Igualada, Vilafranca o Creixell prèp del 15%. E encara 30 vilas o vilatges mai aguèron un percentatge parièr o mai grand de 10%. E, de segur, n'i aguèron centenats mai que encara son pas encara estudiadas.

L'arribada dels occitans a tèrras catalanas en tot cercar trabalh e un futur melhor tanben aguèt luòcs amb mai preséncia que d'autres. I arribèron pendent tot lo sègle XVlen mai occitans al litoral central catalan e un pauc mens dins lo prelitoral. Las tèrras situadas mai a l'interior, totun, aguèron un nombre mai pichon d'occitans. Tot èra restacat amb lo dinamisme economic de las quitas regions catalanas a l'epòca.

Los occitans foguèron benvençuts e plan recebuts pr'amor de çò que sabían far. Mai del 90% dels occitans qu'arribèron pendent aqueles sègles èran de paisans o jornalièrs e pastors.

Totun, que diversas vilas catalanas an uèi lo jorn encara un bon remembre de l'arribada dels occitans al sieu país. E aquò se pòt veire encara dins lo vocabulari. De segur que i an desenats de paraulas occitanas que los arribats laissèron entre los catalans. Ne volèm racontar solament una pr'amor que formariá partida de l'istòria de la familha del quite redactor d'aquest article. Amb una originas mairalas de la quita vila de Barcelona e Arenys (Maresme) encara se ditz aiga e pas aigua coma seriá dich plan en catalan. E cresèm que milièrs d'òme e femnas de Barcelona encara o dison aital.

Los occitans fogueron benvolguts e plan recebuts pr'amor que de çò que sabían far.
Mai de 90% dels occitans qu'arribèron pendent aqueles sègles èran de paisans, de jornalièrs e de pastors..

L'origina dels occitans

La demografia catalana pendent los sègles XVlen e XVIIen aguèt una natalitat e mortalitat plan nautas – çò es tipic dels païses de l'epòca nomenada de regim ancian, çò es abans de la revolucion industrial – e pr'aquò i avián unas pèrdas demograficas plan grandas. Un dels pejors episodis foguèt la pesta que i aguèt entre 1647 e 1652. Aital, mai de 50% dels nascuts arribava pas a se maridar. Pr'aquò l'arribada d'occitans adults a Catalonha a l'epòca foguèt fòrça benvenida.

L'an 1500 Catalonha aviá solament 250.000 abitants e dins de vilas grandas coma Barcelona solament i avián 6000 ostals. L'arribada d'occitans foguèt plan importanta e amb lo temps definitiva. Alavetz foguèt una de las causas principalas del cambi de tendéncia demografic catalan – en 1787 ja èran 1 milion d'abitants – benlèu pr'amor de las relacions tradicionalas qu'avián existit totjorn entre Occitània e Catalonha: d'episòdis istorics, dinastias, religion e lenga comunas. A mai d'aquò, la demanda de man d'òbra al sud dels Pirenèus foguèt una crida als occitans que fin finala capitèt.

La precedéncia dels occitans foguèt diversa. Totun, plusors parçans – es estat estudiat a través las diocèsis eclesiasticas – balhèron mai d'immigrants que d'autres. Maugrat aquò, la distribucion foguèt pro omogenia e se pòt arribar a parlar de parçans fòrça aluenhats que donan encara uèi de suspresas als istorians.

Aital trobam que lo parçan occitan qu'envièt mai d'occitans a Catalonha pendent los sègles XVlen e XVIIen foguèt lo Comenge gascon e après venián las diocèsis eclesiasticas tanben gasconas de Tarba e Coserans. Prèp d'elas i avián los parçans lengadocians de Pàmias, Volvèstre e Caòrs. Segon aquelas chifras, Comenge balhèt fins a mai de 100 occitans annals dins la quita diocèsi e las autras entre 51 e 100 òmes.

Mas que d'autras diocèsis occitanas atanben envièron fòrça òmes a Catalonha a l'epòca. Ansin se demorèt amb tèrras d'Aush, Bordèus, Lombèrs, Tolosa, Agen, Rodés, Santa Flor e las lonhanas Tula, Limòtges e Clarmont amb fins a 50 òmes annals per diocèsi. E aquò segon d'estadisticas totjorn annalas. Las tèrras de Condòm, Sarlat, Mirapeis, Albi e la luenhana diocèsi arpitàna de Lion arribèron a n'enviar fins a 25 òmes cada an.

Vilatges coma Barcelona, Sant Just, Sant Cugat del Vallès, Martorell o Tàrraga aguèron prèp d'un 25% de maridatges amb un òme occitan.

La majoritat avián una procedéncia de la partida mai centrala dels Pirenèus, òc, e es pr'aquò que los istorians an totjorn pensat que i aviá un camin natural per dintrar d'empuèi Tarda e Comenge en tot arribar a Catalonha e Aragon. Lo segond luòc d'origina mai grand foguèron los evescats de las tèrras nautes occitanas, çò es del Massís Central, coma Clarmont o Santa Flor. Aquel èra, de fach, un airal amb una granda tradicion migratòria. Mas tanplan de la rica plana lengadociana i arribèron fòrça occitans a Catalonha.

Vilatges coma Barcelona, Sant Just, Sant Cugat del Vallès, Martorell e Tàrraga aguèron prèp d'un 25% de maridatges amb un òme occitan.

Mas lo nombre foguèt mai pichon. L'an 1637 Comenge balhèt mai de 200 occitans (lo doble), Aush, Lombèrs e Mirapeis mai de 100 e Tarba, Coserans, Pàmias, Alet, Narbona, Tolosa, Agen, Caòrs, Rodés e Santa Flor prèp de 100. Bearn e Montpelhièr e Nimes mens de 10.

En çò que tòca los mestièrs las donadas son tanben mai qu'interessantas. Los occitans foguèron benvenguts e plan recebuts pr'amor de çò que sabían far.

Mai del 90% èran de paisans o jornaliers e pastors òc, mas una chifra mai qu'importanta (fins 30%) èran teissiers de lin o lana e compaires d'aquela e fins un 60% podèron se maridar e aver una familha en tot trabalhar en çò qu'a l'epòca èra conegut coma mèstre d'ostal. Mai d'un 20% foguèron faures e mai d'un 40% serraies. Fin finala, mai d'un 20% podèron trabalhar coma sartres o sabatièr o molinièrs.

Los occitans qu'arribèron a Catalonha pendent los sègles XVIen e XVIIen mas sustot al sègle XVIIen fasián e coneissián plan lor mestièr. E o fasián benlèu melhor que d'autres. Pr'aquò la capitada de la sieuna arribada. Arribèron, foguèron plan recebuts, trabalhèron e formèron de familhas. Puèi, moriguèron, mas an laissat per tot Catalonha un eiretatge a través de toponims, de paraulas e de noms de familha que son una partida mai qu'importanta de la cultura de la nacion catalana d'uèi lo jorn.

Benlèu pr'amor que las nacions catalana e occitana contunhèron d'èsser sòrres tanben après la crosada e la destruccion de l'estat pirinenc medieval qu'occitans e catalans, catalans e occitans un jorn volguèron arribar a far mas que, fin finala, podèron pas bastir. E aquò es uèi un episòdi demografic de l'istòria de las doás nacions.

Sapiéncia occitana

Istòria

febrer 4, 2018

Christian Andreu

<http://sapiencia.eu/los-occitans-a-catalonha/>